

INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY

Scopus || Electronic journal specializing in Scopus

ISSUE 10

Acceptance of papers **October, 2025**

**Acceptance of
papers**

Published monthly

Topics

economics,
technology, social
sciences

ISSN 3060-5229

Digital
Object
Identifier

Visit the website
t.me/scopus_IST2100

EDITOR-IN-CHIEF:

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Makhmudov Nosir Makhmudovich
DSc., Prof., Academician

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli – Senior lecturer at TSUI

THE SCIENTIFIC-POPULAR ELECTRONIC JOURNAL **"INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY"** HAS BEEN REGISTERED UNDER THE NUMBER **C-5669633** BY THE AGENCY FOR INFORMATION AND MASS COMMUNICATIONS (AOKA) OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN, EFFECTIVE FROM OCTOBER 9, 2024.

CONTACTS

Phone: **+998 50 737 87 88**

Website: <https://ist-journal.uz>

Email: innovationist2025@gmail.com

The scientific electronic journal "Innovation Science and Technology" has been included in the list of scientific publications recommended for the publication of main scientific results of dissertations for the award of PhD and DSc degrees in economics and technical sciences, in accordance with the Resolution No. 370 of the Presidium of the Higher Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan, dated May 8, 2025.

Electronic publication, Issue 10. 115 pages.
Approved for publication on October 1, 2025.

Editorial board:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich,
Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna,
Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Cham Tat Huei,
Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Muhammad Imran Sadiq
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
Professor, Malaysia

Ahmed Aziz Ismail
Doctor of Technical Sciences (DSc),
Professor (Egypt)

Lee Chin
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
(Malaysia)

Asongu Simplicie
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
Cameroon

Rui Dang
Doctor of Chemistry (DSc), Professor, China

Zahoor Ahmed
Doctor of Philosophy in Economics (PhD), Turkey

Shujaat Abbas
Doctor of Philosophy in Economics (PhD), Russia

Tina A Coffelt
Doctor of Philosophy in Educational Sciences
(PhD), USA

CONTENTS

WAYS TO EXPAND THE COMPANY'S POSITION IN THE FURNITURE MARKET	6
Musayeva Shoirazimovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MEDICINAL PLANT PROCESSING	11
Usmonov Mirgulom Khoshim o'g'li	
POLITICAL RELATIONS BETWEEN AZERBAIJAN AND UZBEKISTAN: HISTORY, CHALLENGES, AND PROSPECTS	17
Naila Ramazanova	
ANALYZING THE SUSTAINABILITY OF REGIONAL ECONOMIES USING MULTI-CRITERIA INDICES AND MODEL OPTIMIZATION	23
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
ECONOMIC ADVANTAGES OF MODERNIZING THE EDUCATION SYSTEM THROUGH INNOVATIVE TECHNOLOGIES	28
Rakhmatkhodjayev Akhrorhodja Akmal ugli	
XORIJIY MAMLAKATLAR KORPORATIV BOSHQARUV VA INNOVATSION RIVOJLANISH MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI	34
Ismailov Allayor Rashidovich	
DIGITALIZATION OF FOREIGN EXCHANGE DIFFERENCE ACCOUNTING: CHALLENGES AND PROSPECTS IN EMERGING ECONOMIES	41
Pulatov Sirojbek, Misirov Kamoldin	
ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ	47
Ташмухамедова Яйра Атхамовна	
MAIN MEASURES TO STRENGTHEN EMPLOYMENT STABILITY AND IMPROVE EMPLOYMENT MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	52
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE IMPACT OF INVESTMENTS ON THE CREATION OF NEW JOBS	57
Shayzak R. Kholmuminov, Shukhrat Sh. Kholmuminov	
RAQAMLASHTIRISH VA YASHIL TURIZM KONSEPSIYASI ASOSIDA TURIZM SOHASINING BARQAROR RIVOJLANISHI	68
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
IQTISODIYOTDA DAVLAT ISHTIROKINI QISQARTIRISH ORQALI XUSUSIY SEKTOR ROLINI OSHIRISHNING IJTIMOY MUHITGA TA'SIRI	73
Musurmonqulov Muhammad	
DIAGNOSIS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN: METHODS AND RESULTS	77
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
MULTIMADANIY MUHITDA PEDAGOGLARNING TANQIDIY FIKRLASH KO'NIKALARINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARI	81
Gulyamova Nafisa Burikulovna	
WAYS TO IMPROVE MARKETING SERVICES IN A FURNITURE MANUFACTURING ENTERPRISE	85
Mukhtarov Samadjon Abdusattor ugli	
THE ROLE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES (SMES) IN ENHANCING UZBEKISTAN'S EXPORT PERFORMANCE	90
Abduvoitov Bekzod Khikmatullaevich, Dr. Navik Istikomah, S.E., M.Si	
OPPORTUNITIES FOR FURTHER DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR WITH THE HELP OF AN INNOVATIVE IT PLATFORM	99
Nasrullaev Hikmatullo Habibulloevich	

DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT 105
Azimov R.B.

IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI ROLINI OSHIRISH 109
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Ro'ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o'g'li

CONTENTS

IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALARNI ROLINI OSHIRISH

Ruzibayeva Nargiza Xakimovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Investitsiya va innovatsiyalar" kafedrası dotsenti, PhD
Email: n.ruzibayeva0507@gmail.com

Ro'ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Iqtisodiyot fakulteti talabasi
Email: ahrorproduction@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning iqtisodiyotdagi asosiy roli tavsiflanadi, ularning iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish hamda global bozorga integratsiyani osonlashtirishdagi ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda ko'rib chiqilgan nazariy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar qabul qiluvchi mamlakat iqtisodiy o'sishiga sezilarli hissa qo'shadi. Shu bilan birga, tahlil natijalarida ushbu investitsiyalar hajmini maksimal darajada oshirish va ularning texnologik taraqqiyot hamda global iqtisodiy integratsiyaga samarali ta'sirini ta'minlash uchun strategik yondashuvlar va davlat siyosatini ishlab chiqish muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: xorijiy investitsiyalar, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, iqtisodiy rivojlanish, ishlab chiqarish quvvatlari, texnologiyalar, innovatsiyalar, xalqaro integratsiya, eksport salohiyati, investitsion muhit.

Abstract. This article examines the key role of foreign direct investment in the economy, emphasizing its importance in stimulating economic growth and facilitating integration into global markets. The analysis of the theoretical literature presented in this study demonstrates that foreign direct investment makes a significant contribution to the economic growth of the host country. Furthermore, the analysis emphasizes the importance of developing strategic approaches and policies to maximize foreign direct investment and ensure its effective contribution to technological progress and global economic integration.

Key words: foreign investments, foreign direct investments, economic development, production capacities, technologies, innovations, international integration, export potential, investment climate.

Аннотация. В статье рассматривается ключевая роль прямых иностранных инвестиций в экономике, подчёркивая их важность в стимулировании экономического роста и содействии интеграции в глобальные рынки. Анализ теоретической литературы, представленный в настоящем исследовании, показывает, что прямые инвестиции вносят значительный вклад в экономический рост принимающей страны. Кроме того, анализ подчёркивает важность разработки стратегических подходов и мер политики для максимизации прямых иностранных инвестиций и обеспечения их эффективного вклада в технологический прогресс и глобальную экономическую интеграцию.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, прямые иностранные инвестиции, экономическое развитие, производственные мощности, технологии, инновации, международная интеграция, экспортный потенциал, инвестиционный климат.

KIRISH

Globalashuvning yuzaga kelishi jahon iqtisodiyotining tuzilmasini tubdan o'zgartirib, uni ilgari hech qachon kuzatilmagan darajada o'zaro bog'liq holatga keltirdi. Ushbu jarayon markazida iqtisodiy o'sish, texnologik taraqqiyot va global raqobatbardoshlikning asosiy manbalaridan biri bo'lgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar turadi. Bir mamlakatdagi firmalar yoki jismoniy shaxslar tomonidan boshqa mamlakat biznesining manfaatlari yo'lida tijorat korxonalarini tashkil etish yoki tijorat aktivlarini sotib olish shaklida amalga oshiriladigan bunday investitsiyalar texnologiyalar va bilimlarning milliy chegaralar orqali tarqalishida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar uzoq yillardan beri, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlarda, iqtisodiy rivojlanishning muhim harakatlantiruvchi kuchi sifatida qaraladi. Globalizatsiya sharoitida milliy iqtisodiyotlarning barqaror rivojlanishi ko'p jihatdan xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ulardan oqilona foydalanishga bog'liq.

Xususan, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar iqtisodiy taraqqiyotning asosiy drayverlaridan biri sifatida ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, yangi texnologiyalarni joriy etish, zamonaviy boshqaruv uslublarini tatbiq etish hamda mehnat bozorida yangi ish o'rinlarini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda xalqaro iqtisodiy aloqalarning kengayishi mamlakatlar o'rtasida sarmoya oqimlarini sezilarli darajada jadallashtirdi. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar nafaqat moliyaviy resurslarni olib kiradi, balki innovatsion g'oyalar, ilg'or texnologiyalar va boshqaruv tajribalarini ham milliy iqtisodiyotga singdiradi. Bu jarayon mamlakatning eksport salohiyatini oshirish, xalqaro bozorlarga integratsiyani chuqurlashtirish va iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish hamda ularning samarali boshqaruvini ta'minlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur mavzuni chuqur o'rganish milliy iqtisodiyotda investitsiyaviy muhitni yanada yaxshilash, barqaror o'sishni ta'minlash va global raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish hamda ularni yo'naltirish samaradorligini oshirish mexanizmlariga bevosita bog'liq, chunki to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida eng muhim moliyaviy manba hisoblanadi. Ushbu manbalar, bir tomondan, iqtisodiyotning ishlab chiqarish tarmoqlarini rivojlantirishni ta'minlasa, ikkinchi tomondan, ishlab chiqarish tarkibini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Ko'plab rivojlanayotgan davlatlar hanuzgacha kam rivojlanganlikning "yomon aylanish" (bad cycle) deb ataluvchi jarayonini boshdan kechirmoqda, ya'ni past mahsuldorlik past daromadga, past daromad esa past jamg'arma va investitsiyalarga olib keladi. Natijada bu holat yana past mahsuldorlikni keltirib chiqaradi. Emako va hamkorlar mamlakatda qashshoqlikni kamaytirish va barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun tez iqtisodiy o'sish hamda ishlab chiqarishni kengaytirish zarurligini ta'kidlaydi [1]. Shu bois rivojlanayotgan mamlakatlar rivojlanmaganlik siklini buzish va iqtisodiy taraqqiyotni saqlab qolish uchun tashqi manbalarga, jumladan, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarga tayanishga majbur bo'ladi.

Empirik adabiyotlarda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik, ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlar misolida, murakkab o'zaro ta'sir sifatida izohlanadi. Ghosh va Saha 135 ta rivojlanayotgan mamlakat guruhini tahlil qilib, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o'sishga ijobiy va sezilarli ta'sir ko'rsatishini, ayniqsa hukumat samaradorligi, tartibga solish sifati hamda qonun ustuvorligi bilan o'lchanadigan institutsional muhit mavjud bo'lganda bu ta'sir kuchayishini aniqlagan [2].

Obeng-Amponsah va Owusu esa Gana misolida olib borgan tadqiqotlarida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o'sish yoki bandlikka bevosita ta'sir ko'rsatmasligini, biroq texnologiyaning mo'tadil vositachilik roli tufayli qisqa muddatli ta'sirlarni kuchaytirishini qayd etgan [3]. Bu topilmalar rivojlanayotgan mamlakatlarda investitsiyalarning samaradorligi ko'p jihatdan institutsional asoslar, siyosiy barqarorlik va iqtisodiy boshqaruv sifatiga bog'liqligini tasdiqlaydi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar nazariy va empirik jihatdan ko'plab olimlar tomonidan keng o'rganilgan. J. Dunning tomonidan ishlab chiqilgan "egallik, joylashuv va ichki faoliyat ustunligi" nazariyasiga ko'ra, xorijiy investorlar o'z investitsiya qarorlarini bozordagi afzalliklar, resurslardan foydalanish imkoniyatlari, ishlab chiqarish samaradorligi va strategik manfaatlardan kelib chiqib qabul qiladilar [4]. Mazkur yondashuv to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya oqimlarini tushuntirishda asosiy nazariy konsepsiya sifatida qaraladi.

Borensztein va hamkorlar olib borgan tadqiqotlarda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o'sishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlangan, biroq bu ta'sir faqat malakali ishchi kuchi yetarli bo'lgan mamlakatlarda samarali bo'lishi qayd etilgan [5]. Alfaro va boshqa tadqiqotchilar esa to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar samaradorligi asosan rivojlangan moliyaviy bozorlar mavjud bo'lgan sharoitda kuchli namoyon bo'lishini ta'kidlaydi [6].

Karkovik va Levin o'z tadqiqotlarida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar har doim ham mustaqil ravishda barqaror o'sishni ta'minlay olmasligini, ularning natijalari mamlakatning ichki siyosiy va iqtisodiy sharoitlariga bevosita bog'liqligini ko'rsatadi [7]. Bu esa investitsiyalarning samaradorligi institutsional sifat, siyosiy barqarorlik hamda iqtisodiy boshqaruv darajasiga bog'liq ekanini yana bir bor tasdiqlaydi.

Mavjud adabiyotlar to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar nafaqat kapital oqimini, balki texnologiya, innovatsiya va boshqaruv tajribasini ham milliy iqtisodiyotga olib kirishini ko'rsatadi. Biroq ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanish mamlakatning ta'lim darajasi, malakali ishchi kuchi, moliyaviy tizimi va infratuzilmasining rivojlanganlik darajasiga bevosita bog'liqdir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ikkilamchi statistik ma'lumotlarga asoslangan miqdoriy tadqiqot usulidan foydalanadi. Birlamchi ma'lumotlar manbai sifatida O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining 2021–2024-yillarga mo'ljallangan rasmiy nashrlari tanlandi. 14 viloyat va Toshkent shahri bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar oqimi hamda mintaqaviy o'sish sur'atlari to'g'risidagi ma'lumotlar tizimli tarzda to'plandi.

Tahlil ikki bosqichda amalga oshirildi. Birinchi bosqichda umumiy dinamikani aks ettirish maqsadida o'rtacha o'sish formulasi yordamida mintaqaviy o'sish sur'atlari hisoblab chiqildi. Ikkinchi bosqichda esa hududlararo tafovutlarni baholash, shuningdek o'sish sur'atlari yuqori va past bo'lgan hududlarni aniqlash uchun qiyosiy tahlil usulidan foydalanildi.

Mazkur metodik yondashuv mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarning rolini xolisona baholash imkonini beradi va davlat siyosatini shakllantirish uchun ishonchli ilmiy asos yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiyoti hududlar kesimida sezilarli o'zgarishlarni boshdan kechirdi. 2021-yildan 2024-yilgacha bo'lgan davrda deyarli barcha hududlarda iqtisodiy o'sish qayd etildi, biroq bu o'sish sur'atlari bir xil bo'lmadi. Bunday tafovutlar, avvalo, hududlarning iqtisodiy salohiyati, ishlab chiqarish hajmi, investitsiyalarni jalb etish darajasi hamda infratuzilmaning rivojlanish holati bilan bevosita bog'liqdir (1-jadval).

1-jadval. Asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi

Klassifikator	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2024-y.	O'zgarish 2021 va 2024-yillar o'rtasida
Qoraqalpog'iston Respublikasi	7089.8	8110.7	10254	12959.2	82.79 %
Andijon viloyati	9622.6	11176.6	14339.8	18639.1	93.70 %
Buxoro viloyati	12183.9	20528.3	21638.3	31030.5	154.68 %
Jizzax viloyati	12545.4	9233.6	10373.9	14970.9	19.33 %
Qashqadaryo viloyati	20557.6	17359.1	16012.8	21138	2.82 %
Navoiy viloyati	15688.4	15020.1	17958.1	26398.6	68.27 %
Namangan viloyati	12007.2	12982	14775.1	19220.1	59.99 %
Samarqand viloyati	14656.4	15641.6	18917.1	25717.1	75.49 %
Surxondaryo viloyati	10068.2	12037.8	11569.4	18307.7	81.80 %
Sirdaryo viloyati	7191.9	8051.8	12354.6	15871.8	120.70 %
Toshkent viloyati	21148.6	28113.6	35767.7	47709.3	125.64 %
Farg'ona viloyati	11040	12625.2	15419.3	19955	80.74 %
Xorazm viloyati	50371.4	58172.7	56847.9	71143.7	41.22 %
Toshkent shahri	7089.8	8110.7	10254	12959.2	82.79 %

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy Statistika Qo'mitasi rasmiy sayti ma'lumotlari asosida tuzilgan¹.

Ushbu ma'lumotlar asosida amalga oshirilgan hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, o'sish sur'ati tegishli formula yordamida aniqlanadi va u boshqa viloyatlar uchun ham qo'llaniladi. Jadval natijalariga ko'ra, eng yuqori o'sish sur'ati Buxoro viloyatida — 154,7 foiz, Toshkent viloyatida — 125,6 foiz va Sirdaryo viloyatida — 120,7 foizni tashkil etmoqda. Mazkur hududlarda yirik sanoat va infratuzilmaviy loyihalarning amalga oshirilishi, xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish hamda eksport salohiyatini kengaytirish natijasida iqtisodiy ko'rsatkichlar sezilarli darajada oshgan.

O'rtacha barqaror o'sish kuzatilgan hududlar sirasiga Andijon, Samarqand, Farg'ona, Surxondaryo, Qoraqalpog'iston, Toshkent shahri, Navoiy va Namangan viloyatlari kiradi. Bu hududlarda o'sish sur'atlari 60–93 foiz oralig'ida shakllangan bo'lib, bu holat ularning iqtisodiy rivojlanishda muvozanatli va barqaror yo'lni tanlaganini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, ayrim hududlarda iqtisodiy o'sish sur'atlari past darajada bo'lib qoldi. Xususan, Xorazm viloyatida — 41,2 foiz, Jizzax viloyatida — 19,3 foiz, Qashqadaryo viloyatida esa atigi 2,8 foizlik o'sish qayd etildi. Bu esa mazkur hududlarda mavjud resurslardan yetarlicha foydalanilmayotgani, investitsion muhitning

¹ <https://www.stat.uz>

faolligi pastligi va iqtisodiy islohotlarning samarasi boshqa hududlardagidek tezlikda namoyon bo'lmayotganini anglatadi.

Umuman olganda, tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston iqtisodiyoti hududlar kesimida barqaror rivojlanish tendensiyasini namoyon etmoqda, biroq ayrim hududlarda sustlik saqlanib qolmoqda. Yaqin kelajakda iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlari sifatida past sur'atli hududlarda ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, infratuzilmani modernizatsiya qilish hamda eksport salohiyatini oshirishga alohida e'tibor qaratish zarur.

O'zbekiston hududlari bo'yicha 2021–2024-yillar davridagi iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'sish sur'atlari tahlil qilindi. Har bir hududning umumiy o'sish darajasi foizda ifodalanib, ular asosida o'rtacha o'sish 14 hudud bo'yicha quyidagi formula yordamida hisoblanadi:

$$AG = \frac{\sum_{i=1}^n \text{Growth Rate}}{n}$$

Bu yerda:

AG – o'rtacha o'sish surati

n – hududlar soni

Growth Rate – har bir hududning o'sish sur'ati

$$AG \% = \frac{82.79+93.70+154.68+19.33+2.82+68.27+59.99+75.49+81.80+120.70+125.64+80.74+41.22+82.79}{14} \approx 77.85\%$$

Hisob-kitoblar natijasida O'zbekistonning 2021–2024-yillar oralig'ida hududlar kesimida iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari aniqlanib, ular asosida o'rtacha o'sish sur'ati hisoblab chiqildi. Buning uchun barcha hududlarning o'sish foizlari yig'ilib, hududlar soniga bo'lindi. Natijada o'rtacha qiymat 77,85 foizni tashkil etdi. Ushbu ko'rsatkich mamlakat bo'yicha umumiy iqtisodiy rivojlanish darajasini ifodalaydi hamda hududlar o'rtasida o'sish sur'atlarining turlicha bo'lishiga qaramay, barqaror ijobiy tendensiya shakllanayotganini ko'rsatadi. O'rtacha o'sish sur'ati iqtisodiy siyosat samaradorligini baholash, resurslarni hududlar bo'yicha oqilona taqsimlash va kelgusi yillar uchun rivojlanish prognozlarini ishlab chiqishda muhim ko'rsatkich sifatida xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, xorijiy investitsiyalarning samaradorligi mamlakatning ichki imkoniyatlari bilan chambarchas bog'liq. Malakali kadrlar tayyorlash, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, moliyaviy institutlarni rivojlantirish, infratuzilmani mustahkamlash, shaffof soliq siyosatini yuritish hamda korrupsiyaga qarshi qat'iy choralar ko'rish xorijiy investitsiyalarni jalb etishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, faqat qisqa muddatli imtiyozlar berish emas, balki uzoq muddatli va sifatli sarmoyalarni jalb etishga qaratilgan kompleks siyosat yuritish barqaror natijalarga olib keladi.

So'nggi yillardagi global iqtisodiy jarayonlar — geosiyosiy keskinliklar, xalqaro savdo cheklovleri va iqtisodiy beqarorliklar — xorijiy investitsiya oqimlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shu sababli, O'zbekiston sharoitida investitsion xavfsizlikni ta'minlash, huquqiy muhitni barqarorlashtirish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish va hududiy investitsiya loyihalarini qo'llab-quvvatlash dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, xorijiy investitsiyalar mamlakatimiz iqtisodiy o'sishini jadallashtirish, xalqaro maydonda raqobatbardoshlikni oshirish va milliy iqtisodiyotning global tizimdagi o'rnini mustahkamlashning ishonchli manbai hisoblanadi. Shu bois, kelgusida xorijiy investitsiyalarni jalb etish, ularni samarali boshqarish va iqtisodiyot tarmoqlariga oqilona yo'naltirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida izchil davom ettirilishi lozim.

Bularni amalga oshirish jarayonida:

— birinchidan, xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qulay muhit yaratish uchun huquqiy asoslarni yanada mustahkamlash, investorlarning huquq va manfaatlarini ishonchli himoya qilish zarur. Huquqiy barqarorlik xorijiy sarmoyadorlar uchun eng muhim kafolat hisoblanadi;

— ikkinchidan, soliqqa oid jarayonlarni soddalashtirish, byurokratik to'siqlarni kamaytirish va shaffof tartiblarni joriy etish xorijiy investitsiyalarning oqimini sezilarli darajada oshiradi hamda iqtisodiy muhitning ochiqligi va ishonchligini ta'minlaydi;

— uchinchidan, inson kapitalini rivojlantirish xorijiy investitsiyalarning samarali o'zlashtirilishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Malakali mutaxassislar tayyorlash, ta'lim tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish va ilmiy-texnologik salohiyatni oshirish bu borada ustuvor vazifa bo'lishi lozim;

— toʻrtinchidan, infratuzilmani modernizatsiya qilish, transport-logistika tizimini takomillashtirish, raqamli iqtisodiyot imkoniyatlarini kengaytirish va sanoat zonalarini rivojlantirish xorijiy investitsiyalar uchun qoʻshimcha ragʻbat yaratadi;

— beshinchidan, korrupsiyaga qarshi kurashni kuchaytirish, davlat xizmatlarini elektronlashtirish va barcha jarayonlarda oshkorlikni taʼminlash xorijiy sarmoyadorlar ishonchini yanada mustahkamlaydi.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyotga toʻgʻridan-toʻgʻri xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ularni samarali boshqarish boʻyicha kompleks yondashuvni davom ettirish, davlat siyosatini izchil amalga oshirish hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish Oʻzbekistonning iqtisodiy taraqqiyoti va raqobatbardoshligini taʼminlashda muhim omil boʻlib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Emako E., Nuru S., & Menza M. (2022). The effect of foreign direct investment on economic growth in developing countries. *Transnational Corporations Review*, 14(4), 382–401.
2. Ghosh S., & Saha S.K. (2025). Impact of foreign direct investment on economic growth in developing countries: The role of institutional quality. *Sustainable Economies*, 3(1), 389.
3. Obeng-Amponsah W., & Owusu E. (2025). Foreign direct investment, technological transfer, employment generation and economic growth: New evidence from Ghana. *International Journal of Emerging Markets*, 20(5), 2088–2109.
4. Dunning J.H. 1980. Toward an Eclectic Theory of International Production: Some Empirical Tests. *Journal of International Business Studies*, 11 1, 9–31.
5. Borensztein E., De Gregorio J., & Lee J-W. 1998. How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth? *Journal of International Economics*, 451, 115–135.
6. Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., & Sayek S. 2004. FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets. *Journal of International Economics*, 641, 89–112.
7. Carkovic M., & Levine R. 2005. Does Foreign Direct Investment Accelerate Economic Growth? University of Minnesota, Working Paper.

Proofreader: Zokir ALIBEKOV

Layout and Designer: Oloviddin Sobir ugli

2025. № 10

© When materials are reproduced, the INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY journal must be cited as the source. Authors are responsible for the accuracy of the information in materials and advertisements published in the journal. Editorial opinions may not always align with those of the authors. Submitted materials will not be returned to the editorial office.

To publish articles in this journal, you may submit articles, advertisements, stories, and other creative materials through the following links. Materials and advertisements are published on a paid basis.

You may subscribe to the journal at any time using the following details. Once subscribed, please send a screenshot or photo of your payment confirmation to our Telegram page @iqtisodiyot_77. Based on this, we will send the latest issue of the journal to your address each month.

“The journal “INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY” has been registered by the Agency for Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan from 09.10.2024 under the registration number №390637. License number: C-5669633. PNFL: 30407832680027

Our address: Tashkent city, Yunusobod district, 19th block,
House 17.

Acceptance of articles
Published every
monthly

Directions
Social, economic, political,
technological, scientific

 Scopus || Scientific electronic journal specializing in Scopus

CERTIFICATE NUMBER: №390637

**ORDER NUMBER ACCORDING TO
THE LICENSE REGISTER: C-5669633**

CONTACT:

 Contact us
+998 50 737 87 88

 Telegram channel
t.me/scopus_IST2100

 Journal official website
<https://ist-journal.uz/index.php/IST>